

hun directe 'voorgangers', de Italiaanse vice-superiores zoals gezegd slechts kerkvoogden waren geweest, voorzien van een 'potestas delegata'. Bovendien maakten die bisschoppen deel uit van zowel de wijdingshiërarchie als de jurisdictiehiërarchie. De kerkvoogden van weleer fungeerden voortaan enkel nog als internuntius. In hun verslaglegging naar hun Romeinse superieuren veranderde er echter minder dan men zou mogen verwachten. Tot 1908 bleef de nieuwe Utrechtse kerkprovincie namelijk nog onderworpen aan een bijzonder toezicht van de Propaganda Fide zoals dat ook bij de Hollandse Zending het geval was geweest. Voor de internuntius bracht die situatie met zich mee dat hij niet alleen diende te rapporteren aan de pauselijke Staatssecretarie, maar ook nog steeds aan de Propaganda Fide. Deze rapportages vormden een uiterst belangrijke, zij het vaak gekleurde informatiebron met betrekking tot het reilen en zeilen van de katholieke kerk in Nederland. Dat blijkt overduidelijk uit de zo dadelijk te bespreken Romeinse bescheiden. Bovendien speelden ze vaak een beslissende rol bij de totstandkoming van Romeinse beleidsbeslissingen inzake de Hollandse Zending en na 1853 de Utrechtse kerkprovincie.

Uit het voorgaande kan afgeleid worden dat bij de ordening en presentatie van documentenverzamelingen met betrekking tot de geschiedenis van de katholieke kerk in ons land vanuit bestuurlijk oogpunt de jaartallen 1727, 1795, 1853 en 1908 belangrijke cesuren vormen. Dat was ook de opvatting van pater Polman. Tevens was hij van oordeel dat kerkhistorici die zich met de Nederlandse kerkgeschiedenis van de achttiende en negentiende eeuw bezighielden, de Romeinse archieven waarin veel van die documenten berustten, niet mochten negeren. Tegelijkertijd wist hij uit eigen ervaring ook dat die historici dan wel over voldoende 'sleutels' moesten beschikken om in die vaak ingewikkeld geordende en daarom niet echt goed toegankelijke archieven hun weg te kunnen vinden. Beter nog vond hij het wanneer die bronnen in gedrukte vorm beschikbaar zouden worden gesteld. En dus stelde hij in augustus 1953 een rapport samen, dat bedoeld was om de Rijkscommissie voor Vaderlandse Geschiedenis, die als toezichthoudster op het op dat moment nog lopende Romeinse bronnenproject fungeerde, ervan te overtuigen dat dit project niet in 1727 mocht worden afgesloten. Dit rapport, aangevuld met een eveneens door Polman in december 1953 opgesteld werkplan, vormde voor de Rijkscommissie aanleiding de minister van Onderwijs, Kun-

dan toe samen de Hollandse Zending hadden gevormd, werden zo herordend dat er twee bisdommen ontstonden: Utrecht en Haarlem. Voor deze vijf bisdommen werden vier bisschoppen benoemd: Zwijsen kreeg, zij het tijdelijk een dubbelbenoeming: aartsbisschop van Utrecht en apostolisch administrator van den Bosch.